Светлай памяці бацькоў Пелагеі і Андрэю Баршчэўскім прысвячаю

Алесь Барскі

МОЙ БЕРАГ

вершы

Мінск
„Мастацкая літаратура"
1975

Бел 2
Б 40

Б $\frac{70403\text{-}186}{М\ 302(05)\text{-}75}$ 40-75

Выдавецтва «Мастацкая літаратура», 1975.

„ХТО ЗНАЕ
ТРЫВОГУ СЯЎБЫ,
ТОЙ ВЕДАЕ
ЖНІВА РАСКОШУ

У душы кожнага мастака спее свая ўласная песня, набіраючы моцы і сілы ад сокаў роднай зямлі. І калі гэтая песня, поўная пяшчоты і замілавання да ўсяго жывога, поўная трывогі за ўсё добрае вакол нас, знаходзіць водгук у людскіх сэрцах, яна непазбежна набывае крылы для самастойнага палёту ў будучыню.

З вершамі Алеся Барскага я пазнаёміўся ўпершыню ў Маскве, калі вучыўся на Вышэйшых літаратурных курсах. У невялікай, але ціхай і ўтульнай зале бібліятэкі Літаратурнага інстытута імя М. Горкага неяк натрапіў я на альманах «Белавежа». Шчыра кажучы, яны, гэтыя вершы, мяне спачатку здзівілі. Здзівілі незвычайнай формай, раскаванасцю паэтычнага радка і нейкай своеасаблівай інструментоўкай. Гэта было маё першае знаёмства з паэтам. Пасля былі асабістыя сустрэчы ў Мінску і Варшаве, сумесныя паездкі па Беларусі, размовы, нават спрэчкі. Прызнаюся, я не адразу ўспрыняў творчую манеру паэта, хаця і разумеў яго права на пошук і нават на рызыку. Кажуць, каб глыбей зразумець паэта, трэба пабываць на яго радзіме ці больш грунтоўна ведаць яго біяграфію.

Нарадзіўся Алесь Барскі (Аляксандр Баршчэўскі) у 1930 годзе ў вёсцы Бандары Беластоцкага павета, што знаходзіцца на ўскраіне Белавежскай пушчы.

«Добра памятаю 1939 год,— успамінае паэт.— Насельніцтва ўсёй нашай акругі з энтузіязмам вітала

Чырвоную Армію. У гонар вызваліцеляў у нашай вёсцы была збудавана брама, упрыгожаная дзеразой і кветкамі. У перыяд Савецкай улады ў 1939-1941 гг. удалося закончыць другі і трэці класы пачатковай школы. Скончыць яе давялося пасля Вялікай Айчыннай вайны ў 1947 годзе. На сямейным савеце было вырашана, што я, як адзін хлапец у бацькоў, застаюся на гаспадарцы...»

Толькі жыццё склалася інакш. Спачатку быў Люблін з падрыхтоўчымі курсамі ва універсітэт, пасля — Лодзь. У 1955 годзе Алесь Барскі скончыў факультэт рускай філалогіі Лодзінскага універсітэта. У 1966 годзе ён абараніў кандыдацкую дысертацыю па гісторыі беларускай літаратуры. Зараз працуе на кафедры беларускай літаратуры Варшаўскага універсітэта і як выкладчык рускай літаратуры ў Лодзінскім універсітэце.

Пачатак свайго літаратурнага шляху Алесь Барскі звязвае з 1957 годам. У 1962 годзе выйшаў яго першы зборнік вершаў «Белавежскія матывы». У гэтым, жа годзе Алеся Барскага прымаюць у члены Саюза польскіх пісьменнікаў. Другі зборнік паэта — «Жнівень слоў» — убачыў свет у 1968 годзе.

Час ад часу Алесь Барскі перакладае вершы беларускіх паэтаў на польскую мову. За пераклад вялікага тома беларускіх казак ён адзначаны ўзнагародай рэктара Варшаўскага універсітэта за 1974 год.

«Мой бераг» — першая паэтычная кніга Алеся Барскага, што выходзіць у нас, у Беларусі. Праўда, асобныя яго вершы знаёмы нашаму чытачу па публікацыі ў рэспубліканскіх перыядычных выданнях.

«Я сын зямлі беластоцкай…» — гэтыя словы паэта маглі б стаць эпіграфам да ўсёй яго кнігі «Мой бераг». Паэта цікавіць рэвалюцыйнае гістарычнае міну-

лае Беларусі, сённяшні дзень сельскага працаўніка, яго хвалююць актуальныя пытанні сучаснасці — пытанні жыцця, прагрэсу і міру. Белавежскі край з роснымі світанкамі, выгоністымі соснамі і золкімі крыніцамі стаў для паэта той стартавай пляцоўкай, з якой ён узнімаецца, каб пазнаць неабсяжныя небасхілы жыцця. Яго паэтычны голас пазбаўлены крыклівасці і позы.

Вытокі творчасці Алеся Барскага не ў заасфальтаванай архітэктоніцы і рэгламентаванай рытміцы сучаснага горада, а ў буйнай квецені вясновых палеткаў і бароў, што цяжэюць пад восень ад шчодрых сонечных набыткаў:

І ціха спявае мой край белавежскі,
пялёсткі ссыпаюцца з вішні, чарэшні,
а зоры дрыжаць і злятаюць на сцежкі,
бярозы тут – песні, і сосны тут – песні...

Я мог бы шмат разоў звяртацца да цытат, знаходзячы, на мой погляд, найбольш удалыя радкі, але гэта не рэцэнзія, гэта маленькае ўступнае слова да зборніка вершаў паэта, які жыве ў Польскай Народнай рэспубліцы, часта бывае ў нас, у Беларусі, іназаўсёды звязаў свой лёс з літаратурнай творчасцю.

Мяркую, што ўдумлівы чытач і сам заўважыць уплыў на паэта лепшых паэтычных узораў М. Багдановіча, М. Танка, Ул. Дубоўкі, а таксама сучаснай польскай паэзіі, асабліва ў галіне рытмікі і формы.

«Урастайце, паэты, у словы па пояс, па грудзі: карэнні трымайце ў крыніцах глыбінных...» — заклікае Алесь Барскі ў адным са сваіх вершаў. Хочацца пажадаць і яму яшчэ шырэйшых паэтычных даляглядаў, новых вершаў, насычаных здабыткамі і трывогамі нашага неспакойнага веку.

Анатоль Грачанікаў

З НІЗКІ «ПА СЛЯДАХ КПЗБ І ГРАМАДЫ»

I

Нас знаді катаржныя давы
Гордых, непакорных і ўпартых.
Картуз-Бяроза, Ломжа, Равіч
Душылі бязлітасна Партыю.

З палякамі сядзелі поплеч,
Як адзін былі гатовы
Дзяліць бяды, нядолі кроплі
І хлеб і страву на палову.

Хадзіла смерць з дзяржаўным крыжам
Па змрочных шэрых калідорах,
А мы жылі у свеце мар і кніжак
Аб барацьбе, змаганні з горам.

II

Суд аб’яднаў мяне з астрогам,
На пяць год цела запалоніў.
І зноў панам, дзяржаве, богу
Праз краты кідаю праклёны.

Прывык, прымаю Морзе стукат
І сам надзею шлю ў цагліну.
У карцары мой сябра з мукай —
Сядзяць двухсотую гадзіну.

Прыйшоў, мільгнуў счарнелы тварам,
Сваіх вачэй з акна не зводзіць.
Сказаў:— У карцэры аб шчасці марыў,
Складаў паэму аб свабодзе.

III

Гады астрожныя снуюцца,
Як жабракі, павольна, з сумам.
І кожны дзень у кратах б'юцца
Бунтарныя прыплывае думак.

Учора першы раз з-за кратаў
Лістом дыхнула восень жоўтым.
Запахла лесам, сенам, мятай...
Пачуцці папаўзлі натоўпам.

О родная, старая вёска,
На дзесяць год засеў твой сын.
Калышуць сэрца адгалосы
Твайго жыцця, тваёй красы.

Я чую шэпт бяроз шумлівых,
І бачу гнёзды у галлі,
І веру, пройдзе дзень шчаслівы
Па нашай змучанай зямлі.

Я перамогу пешчу сэрцам,
Прамень надзеі не сканаў.
Хай прыйдзе радасць і бяссмерце
У гулкім звоне кананад.

Гады астрожныя праходзяць,
Як песні мукі і надзей.
Яшчэ прайдуся у паходзе,
Я буду з песняй маладзець.

Сялянская кроў у жылах
з пахамі глебы,
з пахамі скібы
струменіцца промнямі сонца.
Дзякуй, Айчына!

Ты разумееш роднага сына,
калі ён шукае аховы,
жадаючы ласкі-пяшчоты
далоняў тваіх працавітых,
далоняў тваіх несмяротных.
Дзякуй, Айчына!

Даліны, узгоркі,
зялёныя нівы,
і дрэвы, і хаты, і людзі,
і мова, і песня, і мроя,
і радасць, і смутак —
хлеб наш надзённы.
Дзякуй, Айчына!

Зарой незаменнай,
зарой пуцяводнай
дарогі нам крэсліш
да шчасця і праўды,
надзеі і волі.
Дзякуй, Айчына!

Ты навучыла мяне,
што, ідучы к суседзям,
нельга з сабою несці каменні,
а толькі пашану і шчырасць.
Дзякуй, Айчына!

Іду я маленькі
у край летуценняў,
іду я дарослы шляхамі змагання,
і добра мне ў сэрцы,
бо чую, што кожны твой шлях —
гэта шлях неабходны
і шлях справядлівы.
Дзякуй, Айчына!

Гляджу ў твае вочы з надзеяй —
дабрэю;
і смутак болей не смутак,
далёкае блізкім мне стала,
абняў неабдымнасць.

Ці ж гэта не шчасце,
Ці ж гэта не радасць для сына?
За ўсё гэта у час нараджэння,
за усё гэта ў час маладосці,
за ўсё гэта ў момант канання
шчырае дзякуй, Айчына!

ФРАНЦІШАК
СКАРЫНА

Цішыня. Заснулі вуліцы і пляцы,
Горад, нібы востраў, акунуўся ў змроку.
Стомлен мітуснёю, бегатнёй і працай,
Патанаў да рання ён у сне глыбокім.

Вокны на каменні бляскі скупа сочаць.
Скарына схіліўся над лістом паперы.
Невымоўнасць веры напаўняе вочы,
Кніга ў роднай мове — радасці не змерыць.

І дрыжэннем шчасця сэрца яго поўна.
Праца і надзеі не прапалі дарам!
На ўсход, на захад, поўдзень і на поўнач
Пойдуць «Падарожнай кнігі» экземпляры.

І глядзіць пяшчотна на рады адбіткаў
З вылажаных кніжак на шырокай лаве:
«Звыклым людзям кнігі прынясуць
пажытак» -
І краіне роднай павялічаць славу.

Ноч ідзе. Заснулі брук і тратуары.
Горад пакрывае змрочнай світкай ціша.
Толькі ў друкарні трудзіцца і марыць
Сціплы і вялікі Скарына Францішак.

АЙЧЫНА

Ля ціхай хаты, на галінах,
Калыша птушак дуб-равеснік.
І гэта ёсць мая Айчына,
Якой спяваю свае песні.

Тут першы раз здружыўся з плугам,
І у раллю зярняты сеяў,
Касою празвінеў над лугам,
Сустрэў каханне і надзею.

І часта ноччу над ракою
Поплеч з месяцам бадзяўся.
Святло ссыпалася мукою,
І таямнічы цень скрадаўся.

Не раз я бачыў, як начамі
Ішоў мароз цераз сумёты,
Квітнеў на шыбах малачаем,
І злосна траскатаў ён плотам.

І не забыць прадвесня свежасць,
Што бушавала у разлогах:
І сум кудлатай Белавежы,
Калі праводзіла ў дарогу.

Тут бацька жыў і брат загінуў
У грозным годзе сорак першым.
Гэта і ёсць мая Айчына,
Якой я прысвячаю вершы.

ЁСЦЬ НА СВЕЦЕ ЗЯМЛЯ

Ёсць на свеце зямля адна,
Да якой безупынна ідзём.
У майскіх і снежаньскіх снах
Цвіце вераснёвым агнём.

Цалуюць нас вусны рабін,
Вітае нас рып з-пад калёс,
Сардэчна крычаць вераб'і,
Пяшчотна шапоча галлё.

Чым далей мы жывём ад яе,
Тым любоў і туга гарачэй.
Да вяртання нам крылы дае,
Не знікае ніколі з вачэй.

З яе рук мы свой лёс узялі,
Першы крок на дарогах надзей;
Да дрымучых лясоў і далін
Нас бацькоўская сцежка вядзе.

Ёсць на свеце такая зямля,
Дзе пачатак мой ёсць і канец.
Як не верыш, прыйдзі ды і глянь…
Радасць светлая сэрца кране.

ПАРОГ

Не мала прайшоў я дарог,
І шляхоў, і нязведаных сцежак.
Ды ўспамін пра вясковы парог
Аставаўся у памяці свежы.

Яго сумны і радасны спеў,
Перазвон з жаўрукамі над раннем,
І апошні вячэрні прыпеў,
Як уздых, як бы шэпты кахання.

У дзяцінстве мяне ён будзіў,
І над ім цалаваў мяне вецер,
І са мною ён доўга хадзіў,
Як пайшоў я вандроўцам па свеце.

Мне сягоння лягчэй уявіць,
У чым сіла традыцый і спадчын.
Спеў парога астаўся ў крыві,
Бо ён родны, ён бацькаў, ён матчын.

БЕЛАВЕЖСКІЯ
ХЛАПЦЫ

Мы ж такія хлапцы белавежскія,
Што у росце спрачаліся з клёнамі.
Мы прайшлі непраходнымі сцежкамі,
Гушчарамі адвечна зялёнымі.
А калі працаваць —
дык са шчырасцю,
Пад сякерамі лес няхай сцелецца.
Загадаем тут дрэвам зноў вырасці,
Закружыцца зялёнай мяцеліцай.
І сасна хістане станам стройненькім,
Ад бяроз панясе гулам роўненькім,
Годна сядуць яліны вяльможамі,
Ўстане бор векавы
заварожаны,
упрыгожаны,
растрывожаны,
з пераразвонамі,
з перагуламі,
з песняй чулаю —
сэрцу мілаю,
з нашай працаю,
з нашай сілаю.
Са шляхамі зрасліся зубровымі,
З бураломамі дзікімі грознымі,
І з птушынаю чулаю моваю,
З цёплым летам, з зімою марознаю.
Любім глянуць вачыма ўрачыстымі
На святочныя дні ціхалістыя,

Калі ціша плыве над аколіцай,
І старая бабулечка моліцца.
Мы з крыніцамі,
мы з далінамі,
мы з галінамі,
з каляінамі
і з жывіцамі
распахучымі
аб’яднаны
і заручаны.
Любім буйнасць асенняга полымя,
Як імчыцца па дрэвах бушуючы.
Мы наогул заўсёды вясёлыя —
Белавежа не любіць сумуючых!
А калі заспяваць — на ўсё полечка,
А калі загуляць — ва ўсю волечку,
Ну, а выпіць калі, дык — глыбокую!
А калі цалаваць —
сінявокую,
шэравокую,
цемнавокую,
нізкарослую
ці высокую,
чарнабровую
або русую —
белавежскую,
беларускую.
Нашы сэрцы ўжо не расстануцца,
З пушчанымі барамі, пралескамі;
З імі разам мы ноччу і раніцай —
Вось якія хлапцы белавежскія!

НАРАЧ

Максіму Танку

Мне Нарач сінім вокам не маргала,
Слядоў я не пакінуў на пяску азёрным,
Не бачыў яе буйных, сакавітых хваляў,
Кануўшых у бяздонне светаў зорных.

І рыбакоў не бачыў барадатых,
У зрослых на празрыстых водах.
І не знаёмы мне балючы стогн па хатах
У крыўдныя, былыя годы.

А ўсё ж такі я ведаў у дэталях,
Чым славіцца і славілася Нарач.
Не раз я акунаўся ў яе хвалі,
Ў салодкіх сэрцу думках-марах.

Разблытваў я з рыбакамі сеці,
Каб хлеб іх есці не задарам.
І з думкамі аб лепшым свеце
Я разам з імі гнаў жандараў.

Цудоўны кут краіны роднай,
Людзей, прыроду, вечары і ранкі
Знайшоў у гордай і свабоднай
Паэзіі — Максіма Танка.

БАЛАДА ПРА БІЗУН

Сцяна ў памешчыцкім пакоі
глядзіць традыцыяй стагоддзяў;
хтось клапатліваю рукою
праславіў панскае адроддзе.
Хрыстос вісіць, узняўшы бровы,—
патрон памешчыцкіх парогаў,
гадзіннік шопатнаю мовай
адводзіць думкі ад трывогі.
Партрэты продкаў — доўгі шэраг,
двухстволка, шаблі, рогі лося,
габелен з голаю Венерай,
карціна, а ў карціне восень.
Далей сляды ліхіх завеяў,
здабыткі войнаў цесняць вока,
вісяць ваенныя трафеі
з разгромленых краін далёкіх,
і герб вялікі — роду сімвал,
традыцый векавых адзнака,
і скрыпка, што спявала гімны
або жанчын вучыла плакаць.
І над усім над гэтым збродам,
у месцы зручным, ганаровым,
вісеў на розныя нагоды
бізун раменны адмысловы:
казіна ножка ў чорнай скуры,
і бічык — бізуна істота,
напіўся, чортава натура,
сялянскіх слёз, крыві і поту:

змяёю поўз па белым свеце,
глядзеў ён з-за халявы панскай.
Ішоў праз цэлыя сталецці,
ішоў ён па хрыбтах сялянскіх.
Перадаваўся бацькам сыну,
перадаваўся пану панам,
стаўся падпораю краіны,
рэліквіяй і талісманам.
З яго каляным гнуткім целам
сумленне панскае зраслося,
ім шчасце доўга зіхацела,
эх, давялося, эх, жылося...
Ды час ударыў ягамосцяў,
настала новых спраў багата,
зышоў на свет жаданым госцем,
зышоў на свет год сорак пяты.
І першы раз выпрабаваны,
зламаўшы звычаі і нормы,
прыйшоў мужык, прыйшоў да пана,
прыйшоў з зямельнаю рэформай.
Пан ашалеў, рукою пэўнай
з сцяны сарваў бізун старэчы
і паласнуў маланкай гнеўнай
апошні раз халопу плечы.
І зноў павіс над селянінам,
як напамін часоў прыгону,
але не мог паўторна рынуць
на галаву змяёй шалёнай,
бо рук дзесятак спрацаваных
звалілі пана на падлогу,
зазналі ўрэшце плечы пана
смак горкі бізуна-батога.
Бізун свістаў па панскім целе,
пасля прабег па тварах продкаў;
яго удары звонка пелі
фінал ідыліі салодкай,

і, кінуты сялянскім гневам,
на пана лёг, як знак няволі,
упаў з апошнім свістам-спевам,
каб не узняцца больш ніколі.
І словы моцныя, як вецер,
зляцелі з вуснаў селяніна:
«Хто ходзіць з бізуном на свеце,
ад бізуна павінен згінуць».

Селянін, як тварэц,
задумёна,
натхнёна
ідзе па загонах.
У правай руцэ
жыватворнасць — зярняты,
рассыпае ў раллю
ён пшаніцу.
Палымнеюць надзеяй,
як іскры над горнам,
зёрны.

Хто знае трывогу сяўбы,
той ведае жніва раскошу,
хто хоць раз у жыцці
у расчуленай жмені
песціў пакрышаных промняў
абломкі — зярняты,
хто сеяў у скібіны сонца,
трывожна чакаючы ўсходу праменняў
зялёных,
імклівых,
няспынных,
той ведае вартасць
хлеба,
песні,
Айчыны.

«Зямля чалавецтву — калыска,
Ды не жыць у калысцы заўсёды».
Прыгледзецца хочацца зблізку
Да промняў касмічных усходаў.

Не стаяць нерухома нам вечна,
Калі вабяць легендай прасторы.
Людзі пройдуць Дарогаю Млечнай,
Людзі дойдуць да сонца і зорак.

Ці ёсць грань між развагай і шалам?
Свет зямны — свет фантазій і візій.
У імкненні да форм дасканалых
Ідуць людзі праз мора калізій.

Спяваем мы гімн піянерам,
Што прабілі у космас дарогу.
Уваходзім у новую эру,
Дзе не будзе няшчасцяў былога.

О лес,
ты брат,
ты бацька мой і дзед;
І песняй ты,
і марай мне,
і хлебам.
Ты нада мной,
каб не упаў па плечы свет,
падпёр рукамі неба.

Прычасці мяне, клёне зялёны,
першым лістом сакавітым,
дай мне глыток акавіты,
дазволь мне вясной разгавецца,
глынуць яе цёплы глыточак.
Хай стане зялёнаю мроя,
як лес пад гарою,
хай зеленню зорацца вочы,
хай сэрца маё пацяплее
і выпусціць першы лісточак.

З-за хмары сонца выйшла раптам
І лінула дажджом праменняў.
Смяецца шчодра нівам, хатам
У вечным маладым гарэнні.

І заблішчала ў полі жыта,
На вузкіх роўненькіх загонах.
У лужах, перапоўненых блакітам,
Дзеці хапаюць неба у далоні.

Пенай аблокаў змывае вецер неба,
выціраў яго вокны да сіняга колеру,
часаў яго пушчай — зялёным грэбенем,
верхавінамі лесу гладзіў да полеру.
Выцвітаў ён аблокамі, белымі ружамі
над зялёнымі хмарамі грушаў пахілых,
ільнянымі пасмамі жніўеньскай сцюжы
вецер слаў ложак сівых небасхілаў,
і сцёрся, як венік, у небе прыгожым,
у працы, у руху сябе расцярушыў,
і вынырнуў вечар з даспелага збожжа,
жніўную песню прынёс Беларусі.

Быў добры вечар,
зоркі ў госці хацелася клікаць,
у свеце вялікім
ніхто не быў лішні.
Заснула між жытам зялёная віка,
смяяліся вішні.
І свет нас паставіў
з ног на галовы,
а сам закружыўся,
закуралесіў.
Выплыў у соннае мора
на ловы
месяц.
Якія ж тут чары,
якія ж здзяйсненні
прыйшлі да нас сёння
з сустрэчай?
Ды гэта ж толькі ўзяў нас у жменю
добры вечар.

Над чубам заціхшым магутнага дуба
зноў коціцца месяц — святлістае сэрца.
У свой паэтычны заглянуў я кубак —
а зоры ў ім звоняць шапэнаўскім скерца.

І ціха спявае мой край белавежскі:
пялёсткі ссыпаюцца з вішні, з чарэшні,
а зоры дрыжаць і злятаюць на сцежкі,
бярозы тут — песні і сосны тут — песні.

І песня бяжыць у лугі і у нівы:
то ціха ў рацэ свае косы замочыць,
на момант застыне ў трысці палахлівым,
ды зноў заквітнее на вуснах дзявочых.

Узняты сосны, як бакалы,
зямлі шурпатаю далонню,
жывіўшым свецяцца накалам,
наліты сонечным мускатам,
да неба сіняга узняты,
у ветры чокаюцца, звоняць.
З іх лесуны пілі запоем,
арлоў расціла іх улонне,
і я ў жывічным сырадоі,
і я у сонечных затонях
паіў пегасаўскіх тут коней.
Як толькі ў горадзе заплачу,
калі раблюся не відушчым,
іду да Белавежскай пушчы,
і свет я зноў зялёны бачу,
і свет здаецца мне пахучым,
і свет здаецца мне дзіцячым,
і радасным, і не балючым.

ВАВЁРКА

Паходняй рыжай, агністай
Мільганула вавёрка ў галінах,
Рухомым клубком прамяністым
Пайшла па бярозах, асінах.
Растапырыла хвост, як ветразь,
Лёгка плыве ў прасторы,
Ляціць у подыху ветру
Густымі шляхамі бору.
Прапала. Зноў заблішчала
У руні яліны зялёнай,
Кінула жвавае цела
На слізкую хвоі калону.
Сустрэла яе верхавіна,
Шырокіх далоняў узмахам
А яна зноў імкне балерынай,
Не ведае боязі, страху.
У скоку стрымгаловым
На ніжняе, мяккае вецце,
Шляхоў шукаючы новых,
Ляціць вавёрка ў вецер.

У гэтай вялікай майстэрні,
якая завецца полем,
дзе сонца разцамі праменняў
разбіць калоссем твары,
я вольны!
Я мару!
Вось тут, у палетку свабоды,
і абавязак, і шчырасць,
і дружба калоссяў кроўная.
І сонца,
і ветру,
і глебы
заўсёды ўсім пароўну.
Вазьмі раздзялі ты шчасце
на так ідэальныя долі,
як дзеліць яго між калоссяў
поле.

Скручанай шабляй нервовай маланкі
пярун раскалоў каменю грудзі...
Даўно ўжо згасла
тое рэха адчаю,
абяззубелі змеі маланак,
бярозка ўзнялася,
гняздо збудавана ў шчыліне цеснай,
і на галінку, нібы на ганак,
развесіла птушка
жывую песню.

Кожны колас
глядзіць не нагледзіцца
у паднебную высь,
у загоны,
а над жніўнем
павісла Мядзведзіца
і месяца серп залачоны.
Ён кліча
у поле жытнёвае,
у сялянскую радасць спацелую,
у дзявочую песню жніўную,
у Русь маю Белую, Белую.

Калі задыханыя косы
ўжо дабягуць
на край палетка
і жыту, згодна з яго лёсам,
пакінуць толькі помнік — кветку,
ва мне спакой,
ва мне трывога
у сэрцы безупынна струняць,
каб сонца з добраю пагодай
снапы мае звязлі у пуню.

Кропляй сонца пчала
упала ў кветку.
У пялёстках бушуе
пахучы асколак лета,
абломак песні ліпнёвай,
водгулле працы салодкай,
шчасця паводка.
Рапсодыя згоды,
пагоды
і асалоды.

Ногі ў агні па калені —
іду пажарам верасоў
і чую, як красой;
мне напаўняе восень
жмені.
Вядзе мяне, як каня.
Пайду, куды хоча,
заплюшчыўшы вочы.
Душа, як паляна
ад верасу п’яная.
Я сёння ніякі,
я сёння асенні,
я сёння Ясенін,
без розуму, без галавы,
а нейкі іншы, новы:
я палявы,
я баравы,
я верасовы.

Расклявалі сонца пчолы
і носяць у вуллі,
кожная цягне пахучы промень.
Звініць танкаструннай
мелодыяй згоды шчасце
ў пчаліных далонях.
Чаруюць у келлях-святынях,
сонца становіцца мёдам
і напаўняе соты —
колькі ж карыснай работы!
Малюся:
дай, неба, пагоду,
дай сонца пчолам,
дай пчолам лёту.
Больш будзе мёду,
больш будзе паэтаў.

Я сёння ключ знайшоў, сябры,
да поля,
адкрыем дзверы
промням,
вятрам,
маям
і той блакітнай чыстай сталі,
якую небам называем.
І аддамося дыктатуры мараў,
без межаў,
без граніц,
даволі,
піць будзем толькі
з дрэваў-чарак
за вечнае здароўе поля.
Без нівы нам, сябры,
не быць здаровым,
дык расхінайма дзверы у палетак.
Спявайма гімны лугу і дуброве
і сіняму штандару лета.

Сёстры мае высокія —
зоркі зеленавокія,
вы рукі мае ўзнімалі
да паэтычных даляў.
Вы клікалі брата далёка,
вы клікалі брата высока,
і плаваў я, плаваў у шырах,
імкнуўся ў далёкі вырай
і зноў на зямлю вяртаўся,
шукаў сваіх сёстраў высокіх -
зорак зеленавокіх.

Пшаніца — рухомы падмурак
будоўлі, названай летам.
Колас ніколі не журыць
сэрцы сялянскіх паэтаў.
Бо кожны колас — кантата,
зямлёю сагрэтая млоснай,
пшаніца заўсёды ёсць святам —
вясной у жніўнёвую восень.
Пшаніца — падмурак мядовы
восені, звенчанай з летам.
Тут кожнае зернетка — слова,
а кожны колас — паэтам.

ВАЛОШКА

Зірні, зірні блакітнымі вачыма,
ты сэрца мне вылечвала не раз,
як позірк маці, дарагой дзяўчыны,
як поціск шчырага сябра.

І не сумуй, што адыходзіць лета,
бо не рассыплецца вачэй краса.
Ты прыгажосць сваю, як эстафету,
перадасі асеннім верасам.

Паміж капытнікам і каляінай
плывуць струмені траў зялёных.
Над галавой тунель з галінак
сплялі дубы, бярозы, клёны.
Грэюць сосны плечы голыя,
у ялінах мрок, начная ціша.
І цэлы дзень іскрацца полымем
ліхтары чырвоных шышак.

Месяц, як ветразь, паплыў,
выгінаючы белыя плечы,
Пахне на межах палын,
сумуе над рэчкаю вечар.

Рукой павяла цішыня,
зладжыла на нівы далоні.
Ні даць і нічога адняць,
дасканаласць у свеце сягоння.

Вырыс высокіх альшын
зоры ў каронах калыша.
Сядай і паэму пішы,
напэўна, праўдзіва напішаш.

Курапатак пасеяла восень
на полі бульбяным,
на полі духмяным.
Жураўлі дзесь галосяць
над летам скапаным,
зацяжарылі пуні
надзейным кладам.
Восень — смутак і радасць.

БАБІНА ЛЕТА

Пацяплела. Аблокі пушыстыя
У азёрнай купаюцца глыбі.
Лебядзінымі крыламі чыстымі
Азёрную цішу уздыбілі.

Праплылі і прапалі на беразе,
З лугавымі змяшаліся нетрамі.
Абняў іх далонямі верасень,
Празрыстымі, цёплымі ветрамі.

І па травах свой пух рассыпаючы,
Замянілі яго ў павуціну.
Распаўзлося, травінкі сплятаючы,
Бабіна лета ў даліне.

Жураўлі,
спадарожнікі жалю асенняга,
аслабелае сонца крыламі
на момант падтрымалі
і песняй трывожнаю і урачыстаю
грымнулі.
Адрадзілі надзею разбітую —
калі мы
у блакіт
глядзелі.
І ў дарогу сваю працавітую
адляцелі.

Зіма — вялікі белы сцяг,
капітуляцыя прыроды,
і толькі жменька ржавага трысця
шуміць:
— Пад лёдам цякуць воды.
Ды не змяніўся толькі лес
і маскай не прыкрыў аблічча,
стаіць у сіненькай імгле
і дні зімы паціху лічыць.

Лістом паперы лягла зіма,
зайцы ўпісалі
тэкст неспакою.
Чытаю шыфраў заечых зман
і на ўзлессі,
і над ракою,
а ў душы радасць, і сум,
і цішыня ў вушах, і дрыжэнне.
За тое, што патаптаў красу,
ціха прашу ў зімы прабачэння.
Лістом паперы лягла зіма,
вецер заціх,
не прагне ўзлёту.
І я ўстаўляю ў заечы зман
літары ботаў
і кропкі ботаў.

БЕЛАВЕЖСКАЯ ЗІМА

Эх, зіма белавежская, белая!
Па краіне рассыпаўся снег.
Толькі дрэвы стаяць акалелыя
І сумуюць аб цёплай вясне.

Ірдзіцца у сонцы іскрынамі —
Мільёнамі дробненькіх зор.
Імглою плыве над далінамі,
Як уздыбіць сняжынкі віхор.

Эх, зіма белавежская, шчырая!
Напаўняе далін берагі.
Завіруха дыхнула ў шыры,
Лёг абрус на палі і лугі.

Не паспелі дубы аднанoгія
Скінуць лісточкі з кароны
У шуме дрыжачай трывогі,
Заціснулі снег у далонях.

Эх, зіма белавежская, грозная!
Снег елкі па рукі засыпаў.
Бураломам прайшлася марозным
З акордамі воўкавых скрыпак.

Эх, зіма ты мая белатварая!
На спатканне з табою іду.
І прайдуся збялелым абшарам
У наплыве эмоцый і дум.

ЛІСТ ДА МАТКІ

На далонях тваіх
маршчыны-дарогі,
лініі смутку,
надзеі,
кахання.
Па лініях гэтых
дзяцінства маё басаногае
рачкавала ад рання,
да мяне прыплывалі
лебедзі ў змроку,
рукі, напоўненыя ласкай,
са смутку красалі песню,
з надзеі красалі казку.
Памятаю зімовы вечар
і ціхі спеў калаўрота,
пах прэлага жыта на печы
і стрэлы марозу за плотам;
з рук тваіх нітка, як промень,
з кудзелі-сонца
бегла няспынна,
з вуснаў жывою крыніцай
бруілася песня-быліна
для сына,
для сына.
Памятаю замовы,
сядзеў на парозе,
ахутаны вечарам шэрым,
ты сеяла попел

і сеяла словы
ад страху,
ад шаху,
ад злога, благога —
а я табе верыў.
Памятаю, у поле вадзіла мяне ты
на сцежкі русалак,
валошкі збірала,
букецік вязала з усмешкі.
І слёзы, матуля, твае памятаю —
слёзы ад слоў маіх непраўдзівых,
учынкаў нягодных.
Сягоння я іншы,
сягоння другі я.
Прабач мне, матуля,
учынкі благія,
словы благія.
Прабач мне, матуля, маю неадказнасць
учынкаў дзіцячых,
учынкаў юначых,
прабач усё тое, матуля,
што сам я сабе не прабачу.

Бі мяне біткай,
але вырастай з сэрца,
круці за вуха,
цягай за чупрыну,
а пасля перастань.
Як я плачу, паслухай
і схаці слязу сцерці
хусцінай.
І тады пашкадуй мяне
ціхім маўчаннем,
каб у грудзях
пагасла трывога,
каб боль спапяліўся,
сцішыўшы лямант,
каб мог падысці
да спадніцы,
як конь падыходзіць
да стога,
каб да рук прытуліўся
і вышаптаў:
— Мама.

Майго дзяцінства
і юнацтва
не аддзялілі боты
ад зямлі,
не аддзялілі ад
праменняў,
і ад каменняў,
і ад росаў,
бо ў дзяцінстве
і юнацтве
хадзіў я босы.
Таму ў маіх нагах,
руках і галаве
ёсць сокі роднай глебы,
і пахі хлеба,
і водар лугу,
і вільгаць Нарвы,
і вільгаць Буга.
Усё з зямлі я увабраў
у сваю кроў,
калі хадзіў без ботаў
сярод палёў,
сярод вясны і лета
калі хадзіў сярод
людзей,
дзе кожны быў —
паэтам.

Твой твар быў сонцам
над маёй калыскай,
якое я крануў рукою,
к якому прыглядаўся зблізку.
Твой твар, як ветразь,
над маёй калыскай
вадзіў мяне
у мора казкі,
вадзіў мяне у мора ласкі
і зноў вяртаў мяне на прыстань.
Твой твар
быў над калыскай небам,
небам зялёнага прадвесня.
Твой твар быў хлебам,
стаўся песняй.

Маці казала,
што ў полі ў жніва
я выпаў з калыскі
і вырваў валошку,
што ў жыце сінела,
і ў калыску сваю
не вярнуўся я болей.
З заціснутай кветкай
валошкі ў далоні
папоўз па загоне
да жнеяў,
красуні-дзяўчыны,
хто ведае, дзе і калі,
хто ведае, як
зацвітае паэзіяй сэрца.

А дзе ж той хлеб,
што пёкся на чароце
і вожыкам гарачым
поўз мне у рукі з печы,
дзе песні ў збанах, развешаных
на плоце,
якія сэрца лечаць?
Далёкая, далёкая мінуласць,
атуленая матчынай далонню,
ты з чымсьці добрым,
з чымсьці чулым,
што не забыць і не запомніць.
Цябе няма,
і ёсць ты адначасна,
расце ў душы маёй
дзівосная патрэба,
каб песню з збана
мець на ўласнасць
і бохан аржонага хлеба.

Я так блізка к зямлі,
як сасна,
як колас,
як травы.
Калі ўпаду,
дык блізка ляцець,
і там на зямлі,
дзе жаўрук ссыпаў песню,
і дзе сонца паслала праменні,
і яблыня кінула яблык,
і маці пакінула
след ад ступні,
не можа быць сумна,
не можа быць цесна.
Я так блізка к зямлі,
як шчасце ад смеху,
я так блізка к зямлі,
нібы песня дзявочая ў полі,
як да хаты дзяўчаты плывуць
праз туман адвячоркам,
я так блізка к зямлі,
як блізка нядоля ад долі.
Як у майскія ночы
зорка ад зоркі,
як слова ад слова
у хуткагаворцы.
Зямля мая ўчора,
сягоння

і заўтра.
У ёй ёсць мой хлеб,
мая песня і сіла,
у ёй мая смерць
і зацішак магілы.

Як лета пакліча
валошку у жыта,
мама, ты выйдзі
у поле над лугам
і крыкні адчайна:
— Шурык, вярніся!
Я ў Лодзі пачую,
Я з Лодзі прыеду,
Прыйду на загоны,
там, дзе валошка
прыкрылася небам
і поўныя вусны
набрала блакіту.
Як вышые ліпень
валошкай пшаніцу,
ты выйдзі за клуню
і голасна крыкні.
Цябе я пачую, прыйду да крыніцы
і стану над люстрам яе
на калені,
і там мяне зловіш —
без цяжкасці, мама,
толькі трымай
пук валошкі у жмені.
Як толькі рассее
ў жытнёвых разлогах
валошку з хусцінкі
рука Беларусі,

мама, ты клікні
ціхутка з парога,
я ў Лодзі пачую
і з Лодзі вярнуся,

Колькі загонаў
зжаў ваш серпік, мама,
маленькі серпік і слабыя рукі;
каб абысці ўсе загоны тыя,
дык, мабыць, мала было б года;
а колькі тых зярнятак жыта
змалолі ў жорнах вашы рукі,
і колькі выпеклі буханак,
такіх духмяных, як дзяцінства,
і цёплых, як на прызбе сонца.
А колькі раз хлеб падавалі
маім далоням,
маім вуснам —
лічыць не буду,
толькі знаю добра,
што хлеб ваш, мама,
быў найлепшы.

Колькі раз рукі маці прагналі трывогу,
колькі раз паказалі ў шчасце дарогу,
колькі раз адагналі з парога вы голад,
колькі раз абагрэлі у сцюжу і холад,
колькі раз былі цішай і сном на павеках,
колькі раз павучалі, як быць чалавекам,
першы раз паказалі вясёлкі у маі
і вадзілі нястомна за руку па краю,
і таму мне заўсёды здаецца,
што вы вырастаеце з сэрца,
а сэрца з вас вырастае.

Не лёгка мне — дрэву,
уцёкшы з пушчы
да бруку Варшавы,
на вуліцы Лодзі,
вярнуцца у сосны,
вярнуцца у гушчу
і з клёнамі поплеч
вясной карагодзіць.
Пусціць зноў карэнні
ў чорную глебу
і галавою кранацца аж неба.
Можа, ў тым месцы,
дзе я калісь вырас,
расце ужо іншы
хлапец ці дзяўчына,
і, можа, не вабіць
іх горад і вырай,
бо любяць разлогі
зялёнай краіны.
Як лёгка сарвацца
кропліне ядронай
і рынуць уніз,
на сухія загоны,
ды цяжка узняцца
з туманнаю парай
і стацца часцінай
вялікае хмары;
не лёгка ісці

у зацішша сялібаў,
на чорныя скібы,
дзе дрэвы зямля узняла,
як штандары —
ісці ў недаснёныя мары.

Калі заглушыш гоман гарадоў
сваім маўчаннем, цішынёй,
і як аддзелішся
ад свету занавесам,
і як прыліпнеш
да Айчыны успамінам,
тады, напэўна, створыш верш.
Але што цалкам ён ёсць твой,
не вер:
заглянь у глыбіню яго —
убачыш карагоды зор,
убачыш трапяткі агонь,
віно ў крыштальных чарках,
палічыш верша элементы:
адзін — плод сэрца і душы,
другі — чар роднае зямлі,
і трэці — дар Пятраркі.

Верш — згартанне хараства ў пракосы,
хвалі траў пахучых і зялёных,
расплятанне, заплятанне косаў,
Бацькаўшчыне верш — паклонам.
А сябе парадуеш, памучыш,
як забаўку, знімеш з неба зорку,
узляціш, і звалішся на крушні,
і нап’ешся асалоды горкай.
Верш, як ружы жнівеньскіх аблокаў,
у анёльскай рэзблены майстэрні,
калі лічыш прыгажосць пялёсткаў,
палічы у ім таксама церні.

Урастайце, паэты, у словы
па пояс, па грудзі,
як дрэва у глебу,
карэнні трымайце
ў крыніцах глыбінных.
Слова ёсць хлебам,
слова ёсць бацькам
і сынам,
турмой
і святыняй.
Бывае гняздом,
дзе стуліць можна крылы
і зноў распасцерці
да лёту,
калі грудзі
шчасця не месцяць,
калі радасць у сэрцы, як готык.
І гэта павінна быць мэтай
імкненняў паэта —
узняцца з гнязда
сваёй мовы
і вярнуцца са знойдзеным
словам.

Я сын зямлі беластоцкай,
І іншай мне маці не трэба,
там сосны высока-высокія
ад зямлі да блакітнага неба.
Там рэчкі сінія-сінія
і ветры з далонямі кволымі
бягуць па зялёнай краіне,
як сябры, заўсёды вясёлыя.
Там сонца прыходзіць у дрэвы,
і дрэвы да сонца імкнуцца,
і вабіць краіна нас спевам,
і просіць і просіць вярнуцца.

З рук сонца ўзялі мы песню
такую шчырую-шчырую.
яна нам рукі злагодзіла,
яна нам сэрцы пашырыла,
яна нам пахне выраем.
Ёю жыццё расквецім,
ёю зямлю ўмаім.
Мы песню цёплую-цёплую
з рук маці-Радзімы маем.

ІЛЮЗОРНАСЦЬ

Мне здалося, як кінуў я вокам,
На бліскучае дно прывітальна,
Што калодзеж ёсць вельмі глыбокі,
Што напоўнен вадою крыштальнай.

З жураўлём апусціў я надзею
У вядзёрку, на жэрдачцы гладкай.
Журавель ілюзорнасць развеяў,
Прынёсшы мне брудную вадкасць.

Даследчык гісторыі прылад,
сказалі вы, як паявілася матыка,
калі з’явілася каменная сякера,
калі прашыла шыр страла.
Акрэслілі этапы, эры,
камень,
бронзу,
атам,
але ніхто дагэтуль
не сказаў,
калі з’явілася сляза.

ТРЫЯЛЕТЫ

I

Сляза, пасеяная вокам,
цяжэй, чым велічнае мора,
у ёй цяжар бязмерны — гора;
сляза, пасеяная вокам,
замкнула цэлы свет шырокі —
і боль, і жаль, і плач, і горыч;
сляза, пасеяная вокам,
цяжэй, чым велічнае мора.

II

Каб мог жыццё пачаць аднова,
пачаў бы ад касы і плуга,
зямлі астаўся б шчырым другам;
каб мог жыццё пачаць аднова,
зямлю я славіў бы не словам,
а толькі мускалаў натугай;
каб мог жыццё пачаць аднова,
пачаў бы ад касы і плуга.

III

Не ўсе птушкі вярнуліся з буры,
Але песняй сустрэлі зноў ранне —
Славяць згоду і славяць змаганне.
Не ўсе птушкі вярнуліся з буры...
Ды надзеі вятры не разбудзяць,
Ні вялікае сілы кахання.
Не ўсе птушкі вярнуліся з буры,
Але песняй сустрэлі зноў ранне.

Гатоў падзяліцца
з табою я шчасцем,
слязьмі і надзеяй.
Усё напалову:
багацце, і беднасць,
і радасць, і смутак.
Жыццё разыграем
праўдзіваю картай…
Гатоў падзяліцца
кропляй атруты,
калі жыццё наша
не будзе нас вартым.

Цябе стварыў бог,
калі цешыўся моцна
радасцю нейкай.
З галінкі яловай
даў табе вейкі,
вочы — з азёраў двух сініх,
зубы — з інею,
косы — з саломы пшанічнай,
голас — з песні крынічнай,
сэрца — з бур навальнічных,
душу — з цішы вячэрняй,
не знаючай межаў.
Цябе стварыў бог
ў салаўінай краіне —
у Белавежы.

Вярнулася каханне
другі раз —
чысцейшае, чым першае.
Ці ў павароты
можна верыць?
Ці з попелу устане
дрэва
з лістамі,
з ветрам
і са спевам?
Ці птах, разбіўшы
грудзі
аб камень шэры
і зламаўшы крылы,
узнімецца па-над скалою?
Магчыма ўсё —
калі умееш верыць.

Расхіні сэрца,
хай радасці больш у ім змесціцца.
Глянь на кветку зацвіўшую,
колькі шыры у кожным пялёстку.
Кожны з іх можа стацца палацам
для пчалы і для промня,
для расы і для ветру.

У глыбіні тваіх вачэй зялёных
адбітак ёсць маёй трывогі.
Куды удалячынь яны так гоняць
па невядомых мне дарогах?
Ці там ёсць нехта табе блізкі,
а мне чужы, а мне варожы?
Я бачу незычлівасць бліскаў
у зрэнках тваіх воч прыгожых.
Скажы ты мне, што я мылюся
і што злы дух мяне наведаў.
Да ног тваіх я прытулюся
і стану вечным тваім следам.

Добра памятаю тую ноч,
калі сказала ты:
нас ужо трое, а не двое,
і узяла маю руку...
І я пачуў ціхуткі стукат.
Сын ці дачка?
Мы не умелі адказаць,
ды пэўным сталася адно,
што наша шчасце падапрэ
малая трэцяя калона.

Я каханнем прасяк,
як зеленню луг веснавы.
Яно ва мне,
і пада мной
і нада мной,
ва ўсёй маёй падглебе,
у працы,
У песні,
і ў хлебе.
Яно усюды ёсць,
куды б ні працягнуў далоні,
і ў цяпле заснежаных грудзей
і ў аксаміце ўзлоння.

Калі станеш па грудзі ў жыце,
акунешся ў пахучую хвалю,
жаўрукі разнясуць іскры сонца,
і выбухне полымя жніва.
Я вясло прынясу, дарагая, —
вясло з тонкай сталі адбітай,
і тады паплывём па загоне
на востраў нашага шчасця.

Хавайся за дрэвамі ў пушчы,
я буду лавіць цябе ў лесе,
як птушка шукае і ловіць
першы вясенні промень.
Знайду я цябе ў крушыне,
а можа, у зялёных малінах
або пад залётнай рабінай.
Схаплю, панясу, нібы сонца,
трапяткое,
пахучае,
цёплае.

Трава па пояс нам,
мы пушчы да каленяў.
У кожнага свой рост,
у кожнага свой лёс.
І, мабыць, трэба так,
каб хтось быў большы
і хтось меншы.
Закон натуры справядлівы,
ніхто закону не абыдзе.
І толькі мы зрабілі гэта,
нам ружы зацвілі з каменняў.
Так моцна выраслі у шчасці,
што мора стала па калені.

Мы дарогу свайго кахання
закруглім у кола
і будзем ісці па ім безупынна,
каб не дайсці да канца і краю,
і так ашукаем суровасць натуры.

Пойдзем, каханая, у шэры дождж,
прамокнем,
заветрымся
і завясеннімся.
Застынем над ракой
як статуі, як помнік,—
пазбаўлены сімволік і падтэкстаў.

У табе ёсць такое святло,
што вабіць мяне, як маяк.
У табе ёсць такое цяпло,
што кліча мяне, як зямля.
Ты пашыраеш мой свет,
і сыплеш іскрыны ў змроку,
і ў дасканаласць завеш
дарогай, як радасць, шырокай.
Калі адыходзіш удаль,
лес аддаляецца з песняй;
да хаты прыходзіць бяда
і плача ціха ля весніц.
У табе ёсць такое цяпло,
як у жнівеньскім ранні.
У табе ёсць такое святло,
ад якога квітнее каханне.

Быць можа, ты і я
для чалавецтва факт малы.
Яно ідзе сабе
і нас не бачыць,
але у тым няма бяды,
бо мы стварылі
мікрасвет свой.
Каханне наша мае краявід,
і неба сіняе, і сонца,
і дрэвы ціхія, і птушак,
і радасць сумную сваю,
і смутак радасны уласны.
Як хоча хто,
заходзь у госці.
Глядзі,
сядай за стол,
частуйся.
Мы шчасцем хочам падзяліцца
так, як вадою дзеліцца крыніца.

Каханне прыйшло,
як прыходзіць вясенняя бура.
Як квітненне
у майскія вішні,
як сонца ў пшаніцу
з-пад неба.
Мы адчулі, што вусны
не лішнія,
мы адчулі, што сэрцы
патрэбныя.
Ты прыйшло, занялося работай,
аб'яднала самоту з самотай
і з палеткаў сэрцаў-адлогаў
пралажыла у радасць
дарогу.

Калі клёны чупрыны павесяць
і асвецяць іх зоркі і месяц,
не пазбягай жаданай,
не ўцякай ад кахання,
выходзь на спатканне.
Можа, нехта з гандлярскай жылкай
дзесь ашукаў кагосьці,
але мусіць прайсці праз памылкі
кожная з маладосцяў.
І таму, калі клёны павесяць
чупрыны ў змроках шэрых,
ты ключом майскага месяца
адмыкай да кахання дзверы,
адмыкай іх з даверам.

Я — цвет, адцвіўшы на галіне,
я — яблык, выспелы увосень,
я песню паслухаў даліны,
цяжарнай наліўным калоссем,
я поўны сонечным праменнем,
я піў з зямлі бацькоўскай сокі
і поўны стаў, чырванабокі,
і ад дажджоў я чысты, чысты;
ад пчол ліпнёвых я духмяны,
ад сонца і зямлі сачысты,
і ад вятроў-гулякаў п’яны.
Прыйдзі, дзяўчына, пад галіны,
і я табе у рукі рыну.

Бывае, што ў снежні
прыйдзе май,
і з кветкамі,
і з птушкамі,
і з сонцам,
і скажа:
— Да цябе прыходжу спецыяльна,
устань,
танцуй,
спявай,
у сэрца глянь, тады
яно шырэй грудзей,
у ім змясціўся цэлы свет,
і ўсё з-за паэзіі і вачэй,
валошкавых вачэй дзявочых.
Бывае, што ў снежані
прыйдзе май
і сонца ўзыдзе сярод ночы
і скажа:
— Уставай,
спявай,
кахай.
Бывае, што ў снежні прыйдзе май.

Нам простых праўд,
нам лёгкіх праўд
не трэба.
У слове можа быць
і таямнічасць і загадка.
І верш не коціцца у сшытак
круглым хлебам,
пахучым,
цёплым,
гладкім.
Зямля, як хлеб,
паэзію натхняе,
шукаем мы
гармонію і ладу,
заўсёды верш з крыніц,
з тых вытокаў у краю,
якім імя: бяда і радасць.
І ёсць ён хлебам горкім і салодкім,
бо ў ім сляза цалуецца з усмешкай.
О верш! — маёй наіўнасці паводка,
у край ілюзій мая сцежка.
Шукаем праўды у зямлі і ў фразе,
цярністым шляхам
нам ісці прывычна.
Паэт і верш — у праўды вечным сказе
крывы пытальнік.
просты клічнік!

ЗМЕСТ

Барскі А.
Б26 Мой бераг. Вершы. Мн., «Маст. літ.», 1975.
96 с. з іл.

Алесь Барскі нарадзіўся на Беласточчыне. Вывучаў рускую філалогію ў Лодзінскім універсітэце. Абараніў кандыдацкую дысертацыю па гісторыі беларускай літаратуры.

У Польскай Народнай Рэспубліцы выйшлі два зборнікі вершаў А. Барскага «Белавежскія матывы» і «Жнівень слоў».

На польскую мову А. Барскі пераклаў вялікі том беларускіх казак «Д'яблава скрыпка». У штотыднёвіку «Ніва» змясціў шмат артыкулаў аб беларускай літаратуры.

Алесь Барскі — член Саюза польскіх пісьменнікаў.

На белорусском языке

Алесь Барский (Барщевский Александр Андреевич)
МОЙ БЕРЕГ

Рэдактар І. І. Калеснік. Мастак Ул. І. Шолк. Мастацкі рэдактар М. Р. Казлоў. Тэхнічныя рэдактары С. А. Абрамчук, М. Ц. Папкова. Карэктар Е. У. Дмітрыенка.

АТ 04190. Здадзена ў набор 14/III 1975 г. Падп. да друку 20/X 1975 г. Тыраж 5000 экз. Фармат $70x100^{1}/_{32}$. Папера друк. № I. Ум. друк. арк. 3,87. Ул.-выд. арк. 2,48. Зак. 1974. Цана 28 кап.

Выдавецтва «Мастацкая літаратура» Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. Мінск, Савецкая, 19.

Паліграфічны камбінат імя Я. Коласа Дзяржаўнага камітэта Савета Мінстраў БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю. Мінск, Чырвоная, 23.